

UCHWAŁA NR XV/250/11
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
z dnia 28 listopada 2011 r.

w sprawie **nadania imienia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Bydgoszczy**

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 ze zm.¹) w związku z § 1 ust. 3 Statutu Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Bydgoszczy, uchwala się, co następuje:

§ 1. Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Bydgoszczy nadaje się imię Mariana Rejewskiego.

§ 2. 1. Pełna nazwa biblioteki brzmi: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka imienia Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy i winna być używana przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką i jej filie w pełnym brzmieniu.

2. Biblioteka może stosować skrót nazwy na pieczęciach: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

---

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1206 i Nr 167 poz. 1759 z 2006 r. Nr 126, poz. 875 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180 poz.1111, Nr 216 poz. 1370 i Nr 223 poz. 1458, z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142, Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 230 i Nr 106, poz. 675 oraz z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 149, poz. 887 i Nr 217, poz. 1281.

UZASADNIENIE

1. Przedmiot regulacji:

Przedmiotem niniejszej uchwały jest nadania imienia Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Bydgoszczy.

2. Omówienie podstawy prawnej:

Dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Bydgoszczy Pani Ewa Pronobis-Sosnowska, wykonując uchwałę Nr 2/2011 Rady Pedagogicznej Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Bydgoszczy z dnia 28 września 2011 r. złożyła wniosek o nadanie Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Bydgoszczy imienia Mariana Rejewskiego. Zgodnie z § 1 ust. 1 Statutu Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Bydgoszczy, bibliotece nadaje imię organ prowadzący, na wniosek rady pedagogicznej.

3. Konsultacje wymagane przepisami prawa (łącznie z przepisami wewnętrznymi):

Nie dotyczy

4. Uzasadnienie merytoryczne:

Dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Bydgoszczy Pani Ewa Pronobis-Sosnowska, wykonując Uchwałę Rady Pedagogicznej złożyła wniosek o nadanie Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Bydgoszczy imienia Mariana Rejewskiego. W uzasadnieniu wyboru czytamy, że decydując się na wybór Mariana Rejewskiego na patrona Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Bydgoszczy, brano pod uwagę jego niekwestionowany wkład w rozwój matematyki i kryptologii, wpływ na zakończenie drugiej wojny światowej, ogromny patriotyzm i to, co dla Bydgoszczan bardzo ważne – miejsce urodzenia i zamieszkania przez wiele lat. Imieniem Mariana Rejewskiego nazwano ulicę oraz jedną z auli Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.

Z kolei przy skrzyżowaniu ulic Gdańskiej i Śniadeckich w Bydgoszczy w 2005 roku, w setną rocznicę urodzin matematyka, stanęła rzeźba w formie ławki autorstwa Michała Kubiaka, przedstawiająca kryptologa. Marian Rejewski jest również patronem dwóch szkół Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Bydgoszczy będzie pierwszą instytucją szczebla wojewódzkiego, noszącą imię Mariana Rejewskiego. Czytelnicy Biblioteki, mieszkańcy Województwa Kujawsko-Pomorskiego, wspierają ideę tego patronatu.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Bydgoszczy, placówka w Województwie Kujawsko-Pomorskim, mająca bogatą ofertę czytelniczą i kulturalną, spełniająca ważną rolę

w środowisku kulturalno-oświatowym naszego regionu, zasługuje na nadanie imienia patrona, bowiem:

- 1) jest najstarszą biblioteką pedagogiczną w regionie, a historia księgozbioru sięga już 90 lat;
- 2) jest największą biblioteką resortową w naszym regionie. Zgromadziła bardzo wartościowy księgozbiór, odpowiadający potrzebom środowiska oświatowego, a zwłaszcza nauczycieli i osób uczących się i doskonalących w różnych formach;
- 3) udostępnia zasoby wszystkim mieszkańcom Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Ma bardzo liczne grono użytkowników, wśród których może popularyzować sylwetkę i dokonania Mariana Rejewskiego;
- 4) współpracuje z całym środowiskiem oświaty. Zasięg działania Biblioteki i jej Filii pozwoli na popularyzację sylwetki i dokonań Mariana Rejewskiego wśród dzieci i młodzieży, znajdującej się na różnych etapach kształcenia;
- 5) współpracuje ze środowiskiem naukowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- 6) biblioteka pełni funkcję:
  - a) centrum informacji – tworząc liczne kartoteki, katalogi, teczki tematyczne, zestawienia bibliograficzne, indeksując nowości książkowe,
  - b) centrum edukacji – realizuje lekcje, spotkania i warsztaty dla osób indywidualnych i grup użytkowników,
  - c) centrum kultury – organizuje wystawy, wernisaże, pokazy i spotkania autorskie.

Poprzez nadanie imienia Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Bydgoszczy:

- 1) zyska swoją odrębność i tożsamość wyróżniającą ją spośród innych bibliotek;
- 2) wzmocni swoją rolę i prestiż w środowisku;
- 3) podkreśli własną historię i tożsamość miejsca;
- 4) pozyska do współpracy instytucje i osoby związane z Patronem, a w ten sposób znacznie poszerzy zakres możliwości rozwoju;
- 5) wzbogaci swoją obrzędowość, tradycję i symbolikę;
- 6) spopularyzuje tak niezwykłą, a jednocześnie tak mało znaną postać Patrona;
- 7) swoje działania będzie mogła oprzeć na wartościach potwierdzonych życiem i działalnością Mariana Rejewskiego, dla którego najważniejsze na świecie, było dobro ojczyzny.

Marian Adam Rejewski (ur. 16 sierpnia 1905 r. w Bydgoszczy, zm. 13 lutego 1980 r. w Warszawie) – polski matematyk i kryptolog, który w 1932 roku złamał szyfr Enigmy, najważniejszej maszyny szyfrującej używanej przez hitlerowskie Niemcy. Sukces Rejewskiego i współpracujących z nim kryptologów z Biura Szyfrów, między innymi Henryka Zegalskiego i Jerzego Różyckiego, umożliwił odczytywanie przez Brytyjczyków zaszyfrowanej korespondencji niemieckiej podczas drugiej wojny światowej. W czasie bitwy powietrznej o Wielką Brytanię (Battle of Britain), dzięki dekryptom Enigmy, dowództwo brytyjskiego lotnictwa myśliwskiego znało dokładnie daty, godziny, kierunki i cele Luftwaffe. Bitwa o Anglię wygrana została przede wszystkim dzięki męstwu lotników brytyjskich i sprzymierzonych, wśród których było wielu Polaków, ale olbrzymią rolę w tym sukcesie odegrała Enigma. Również armia włoska posługiwała się Enigmą. W dniach 26 i 27 marca 1941 roku dowództwo włoskiej marynarki wojennej zamierzało na wielką skalę przeprowadzić operację przeciwko alianckim konwojom na Morzu Śródziemnym. Jednak dzień wcześniej ośrodek w Bletchey przekazał admirałowi Cunnighamowi, dowódcy floty brytyjskiej, dokładne informacje o trasie i składzie floty włoskiej. Utworzony pospiesznie zespół okrętów brytyjskich wypłynął z Aleksandrii i przechwycił włoską formację. W bitwach w rejonie Gaudo i przylądka Matapan flota włoska została całkowicie rozgromiona i do końca wojny nie odegrała już żadnej roli. W czasie kampanii we Włoszech alianckie operacje desantowe oraz ruchy wojsk sprzymierzonych były kierowane w oparciu o informacje z Bletchey, które na podstawie rozszyfrowanych meldunków Enigmy dostarczały danych odnośnie do dyslokacji i liczebności wojsk Osi. W czasie bitwy o Atlantyk, w okresie od połowy 1941 r. do końca 1944 r., ośrodek w Bletchey dostarczył do ośrodka Wywiadu Operacyjnego Admiralicji Brytyjskiej około 324 tys. rozszyfrowanych radiogramów Enigmy, dotyczących wojny na morzu. Pierwsze zdobyte dzięki Enigmie informacje o tajemniczej Wunderwaffe, czyli rakietach V-1 i V-2, pojawiły się już na początku 1943 r. Dotyczyły one wzmocnienia obrony przeciwlotniczej niemieckiej stacji doświadczalnej w Peenemunde, którą alianckie lotnictwo zniszczyło w nocy z 17 na 18 sierpnia 1943 r. W końcu maja 1944 r. jeden z odczytanych meldunków ujawnił, że do podjęcia ataku na Wielką Brytanię jest już gotowych 50 wyrzutni. 13 czerwca 1944 r. spadła na Anglię pierwsza bomba latająca V-1. Od tego dnia szczególną uwagę skierowano na meldunki Enigmy dotyczące dyslokacji wyrzutni, które następnie były bombardowane przez lotnictwo alianckie. 6 czerwca 1944 r. nastąpiła aliancka operacja desantowa w Normandii. W jej przygotowaniu Enigma-Ultra pozostała głównym, o strategicznym znaczeniu źródłem informacji dla utworzonej w lutym 1944 r. Kwatery Głównej Alianckich Sił Ekspedycyjnych pod

dowództwem generała Dwighta Eisenhowera. Przyczyniła się również ona do wprowadzenia specjalnych czynności maskujących właściwe przygotowanie do inwazji kontynentu i wprowadzenia Niemców w błąd odnośnie prawdziwych miejsc lądowania wojsk sprzymierzonych. W 1929 roku podczas studiów matematycznych na Uniwersytecie Poznańskim Rejewski został skierowany przez profesora Zdzisława Krygowskiego na tajny kurs kryptologii, którego organizatorem było Biuro Szyfrów Oddziału II Sztabu Głównego. Jesienią 1930 roku utworzono w Poznaniu filię Biura Szyfrów, w której zatrudniono między innymi Mariana Rejewskiego. Dwa lata później filia została rozwiązana, a od 1 września 1932 r. wszystkie prace kryptologiczne przeniesiono do warszawskiego Biura Szyfrów Sztabu Głównego Wojska Polskiego. Od września 1932 r. Rejewski zaczął pracować nad Enigmą. W ciągu kilku tygodni odkrył sposób okablowania wirników niemieckiej maszyny szyfrującej. Następnie wraz z kolegami ze studiów Różyckim i Zegalskim, opracował techniki umożliwiające regularne w odczytywanie szyfrogramów z Enigmy. Wkład Rejewskiego w złamanie kodu Enigmy polegał na opracowaniu katalogu kart i cyklometru, a po zmianie sposobu kodowania w 1938 r. zaprojektowania bomby kryptologicznej.

Na pięć tygodni przed napadem Niemiec na Polskę w 1939 r. Rejewski wraz ze zespołem innych kryptologów i pracowników Biura Szyfrów zaprezentowali sposób deszyfrowania i kopię Enigmy przedstawicielom brytyjskiego i francuskiego wywiadu wojskowego. Krótco po wybuchu drugiej wojny światowej polscy kryptolodzy ewakuowali się przez Rumunię do Francji, gdzie nadal, we współpracy z Francuzami i Brytyjczykami prowadzili prace nad deskryptażem niemieckiej korespondencji. Po raz kolejny zostali oni zmuszeni do ewakuacji w czerwcu 1940 r. po kapitulacji Francji, aby już po kilku miesiącach powrócić do kontrolowanej przez rząd Vichy części kraju i wznowić prace. Po wkroczeniu Niemiec do południowej Francji 9 listopada 1942 r. Rejewski i Zegalski przedostali się przez Hiszpanię, Portugalię i Gibraltarię do Wielkiej Brytanii, gdzie rozpoczęli pracę w jednostce radiowej Sztabu Naczelnego Wodza Polskich Sił Zbrojnych w Stanmore – Boxmoor pod Londynem, nadal prowadząc pracę nad deskryptażem mniej skomplikowanych szyfrów niemieckich. Po zakończeniu działań wojennych Marian Rejewski powrócił w 1946 r. do Polski, gdzie pracował jako urzędnik w bydgoskich fabrykach. Dopiero w 1967 r. ujawnił swój udział w złamaniu szyfru Enigmy i napisał wspomnienia, które zdeponował w ówczesnym Wojskowym Instytucie Historycznym.

5. Ocena skutków regulacji:

Nie dotyczy

Podjęcie powyższej uchwały jest prawnie uzasadnione.